

BUSCANT LA VEU QUE CANVIA EL PAISATGE

(Alfons Navarret i Xapa: *El poema no és una casa*.
Editorial Meteora, 2020)

Maria Carme Arnau i Orts

ALFONS NAVARRET i XAPA va estar guardonat inicialment amb premis com el Solstici de Manises. L'any 2000 rep el premi de poesia de la Universitat Politècnica de València, amb *Com qui contempla la mar. En blanc*, premi Miquel Àngel Riera (2002); *Versos d'Araflà* (2002). *Aparador d'ombres amb corc*, premi Vila de Lloseta (2004); *Malaurança de l'hora vella* (2007); *Dies de pols i pintura tendra* (2011); *Amb tot, hi ha el no-res* (2012); *Sucre i cendra* (2013).

En el poemari *El poema no és una casa*, Alfons Navarret continua buscant la veu que canvia el paisatge, però continua sent la seua ànima que parla des del dolor, a vegades, desconeguda que el retroba amb el seu passat amb versos com: "Per què no tornar a enrere/es demanava a cada instant/si això no pagava/la pena/si l'acció/era eventual i propicia?". Són poemes de reflexió sobre la vida, que ens permet saber, com ens sentim en aquest univers. Al mateix temps, el poeta es troba immers en un pas del temps que no manté l'experiència passada i tot acaba desdibuixant-se, fent-se boirós.

Considerem que els poemes són font de coneixement d'un mateix i del lloc on es mou. La fragmentació de les pèrdues, l'anhel que naufraga, l'expressió del pas del temps que tot ho deteriora s'obri ja, amb el pròleg de Miquel Àngel Lledó que ens recorda que el poeta a mesura que avancem en el poemari ens deixa sentir més el silenci. El silenci és el punt d'inici, però també potser un sentiment pausa abans

POESIA

Alfons Navarret i Xapa
El poema no és una casa

Meteorα

de la lluita o de la derrota. Hi ha una certa fatalitat de la qual el poeta no pot fugir: “Perquè la mar/engoleix cada petjada/com la cera s’empassa/ el foc” o “ja no hi ha res/cap somni, cap enganxina de pell/per la paraula muda/que fórem/. És una poesia de clam fosc, de dolor sord, imprecís que no pretén buscar un sentit a l’existència. No mostra a penes certes, l’home és un ésser ple d’incertes: “No saps si l’horitzó/ continua, /si més enllà hi ha hores/perdudes i catifes/plenes de pols i d’hores perdudes.”

El missatge és, en realitat un retrobament amb “aquí soc” en la nostra memòria obrint els ulls i les oïdes per omplir-se d’estímul, de sorolls, de vivència dintre un espai i renovar-se interiorment, mirant com va passant el temps: “S’acaba el món petit/d’uns pocs calaixos/ més que buits/indefensos”. El pas del temps en el qual el jo poètic expressat en tercera persona manté des del principi un perfecte equilibri entre les pèrdues i el dolor que desencadena, diu així: “I la sensació perduda/com haver naufragat/d’aquest breu glop de cendra/”. I en aquest trajecte el poeta planteja el temps com a canviant: “I quasi que es desfà/com el gel esbonyegat /dins de l’ull de la llàgrima”.

Això explica que Alfons Navarret precedeix d’un ordre temàtic preestablert, diguem-ne més convencional. El temes (la mort, les pèrdues, l’amor, el pas del temps, el buit, el dolor, els objectes, la confusió...) va formant part d’un espai poètic que solament a cadascú li pertany i que difícilment podríem existir sense ell. En cada poema s’alternen i es complementen, vull dir, la idea de construir una dinàmica de moviments, de contrastos, de paral·lelismes entre l’existència i un naufragi permanent, incert, respectivament: “Ell observa rierols/ empessant-se mosques,/i naufragis pels fumerals/i alguna incerta alegria/com copsada pels anuncis que hom s’engoleix, a poc/a poc, i amb un cert/regust a carn cremada.”

Però malgrat tot, Navarret busca mitjançant la poesia una via d’explicació d’una realitat, moltes vegades, incompreensible i la posa al límit: “L’horror es fa sentir; / però el temps dorm/en sacs de paper rebregats”. A dintre la consciència del poeta està sotmesa al dolor, al pas del temps i al seu espai vital. És difícil eixir de nosaltres mateixa. Som part del pas del temps: “I se sap nu/despullat del seu ve,/Evidentment anònim”.

I davant d'aquesta terrible comprovació de la fragilitat humana, de la manca de certeses, de control sobre els fets que van canviant la nostra mirada, Navarret aprofundeix en les seues ferides o en la de tothom. La vida com un pes insubstituïble.

El poema no és una casa, certament. Tal vegada ho intuïem, però Alfons Navarret n'ho recorda, i de passada, posa en relleu la necessitat d'una major consciència sobre el sentit de l'existència. A mesura que he avançat en el poemari, Navarret va jugant amb elements relativament abstractes i d'altres més concrets o situats en una experiència compartida: “en un buit tan mesquí/que esdevindria coure,/cullarada de zinc/o denotació amb sordina”.

Siga com siga, el desengany és una constant en els seus versos, que a mesura que avança cap al buit destrueix tota esperança, expressant una calma, escèptica, No s'aferra a cap cosa. Més bé, accepta un procés sense meta on inevitablement tot acaba.

Es tracta d'una poesia acurada, plena de simbolismes i metàfores que van colrant la pell d'una vida que el temps la va deixant nua. A mesura que he avançat en el poemari, Navarret va jugant amb elements relativament abstractes i d'altres més concrets o situats en una experiència compartida

Un poemari ben construït que converteix *El poema no és una casa* en el punt on conflueix el no-res. Per això, cal anar més enllà del poema per aprendre a estimar cada instant, que el poeta entre línies ens deixa entreveure. En resum una lectura imprescindible i reveladora que atraparà al lector des del primer vers.